

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/9/2025
Identifikačné číslo spisu:	6723010700
Dátum vydania rozhodnutia:	19.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Petr Kaňa
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6723010700.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kaňa a členov senátu JUDr. Jany Kostolanskej a JUDr. Emila Dubňanského na neverejnom zasadnutí konanom 19. marca 2025 v Bratislave, v trestnej veci obvineného B. R. pre zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona, o dovolaní obvineného B. R. proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. mája 2024, sp. zn. 2To/17/2024, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku sa dovolanie obvineného B. R. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Zvolen (ďalej tiež „súd I. stupňa“) rozsudkom z 8. marca 2024, sp. zn. 3T/132/2023 uznal obvineného B. R. za vinného pre zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

dňa 12. augusta 2023 v čase asi o 23:10 hod. v katastrálnom území mesta T., časť Q. zapálil rodinný dom súpisné číslo XXX, evidovaný na liste vlastníctva číslo XXXX, katastrálne územie T., okres Detva, stojaci na parcele KN-C číslo XXX tým spôsobom, že vošiel do prístrešku stojaceho vedľa rodinného domu, tu zapalovačom v ľavej časti prístrešku zapálil staré handry a od nich sa chytili horieť rôzne ďalšie tam uskladnené veci, pričom oheň sa rozšíril na celý rodinný dom, ktorým konaním spôsobil vlastníčke domu, poškodenej T. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom T., H. XXXX/XX škodu zhorením domu a jej patriacej časti zariadenia domu podľa znaleckého posudku č. XXX/XXXX Ing. H. D. znalca z odboru stavebníctvo, odhad hodnoty nehnuteľností vo výške 84.200 €, a zhorením motorovej štvorkolky 125 cm³, nezistenej značky, modrej farby, bez evidenčného čísla, nezisteného roku výroby, motorovej štvorkolky 150 cm³ nezistenej značky, čiernej farby, bez evidenčného čísla, nezisteného roku výroby, časti zariadenia domu, domácich zvierat, drevín a osobných vecí spôsobil škodu B. R., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom T., Q. XXX, ktorý dňa 22.10.2023 zomrel, v tomto trestnom konaní zastúpený opatrovníkom T. Z., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom T., H. XXXX/XX podľa odborného vyjadrenia číslo XXX/XXXX C. G. vo výške 6.890 €.

Za to mu súd I. stupňa uložil podľa § 245 ods. 3 Trestného zákona s použitím § 36 písm. l), § 38 ods.

2, ods. 3 Trestného zákona nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere „3 a pol“ (tri a pol) roka, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

V adhéznom výroku podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku poškodenú T. Z. s nárokom na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež „odvolací súd“) na podklade odvolania obvineného proti prvostupňovému rozsudku uznesením z 22. mája 2024, sp. zn. 2To/17/2024 (ďalej tiež „napadnuté uznesenie“), podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obvineného ako nedôvodné zamietol.

* * *

Proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. mája 2024, sp. zn. 2To/17/2024 prostredníctvom pošty podal 22. októbra 2024 na Okresný súd Zvolen dovolanie obvinený B. R. vlastným podaním, ktoré následne zdôvodnil aj prostredníctvom mu ustanovenej obhajkyne, pričom námietky a argumentácia v týchto podaniach je postavená na totožných skutkových východiskách, a tieto sa takmer vo všetkých rovinách prekrývajú aj v argumentačnej línii.

V dovolaní podanom jeho obhajkyňou (JUDr. Evou Trangošovou, ustanovenou obvinenému na podanie dovolania a na jeho zastupovanie v dovolacom konaní) 28. novembra 2024, podanom elektronicky so zaručeným elektronickým podpisom, uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. h) a písm. i) Trestného poriadku.

Po sumarizácii rozsudku okresného súdu, dôvodov odvolania a uznesenia krajského súdu, uviedol, že napadnuté rozhodnutia nepovažuje za správne a spravodlivé. Uložený trest je vzhľadom na jeho osobu, ako aj okolnosti spáchania trestného činu, a najmä v nadväznosti na zmenu prijatú novelou Trestného zákona (zákonom č. 40/2024 Z. z. z 8. februára 2024, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a iné v spojení s nálezom ústavného súdu z 3. júla 2024, sp. zn. PL. ÚS 3/2024-761), neprimerane prísny, k čomu predkladá vlastnú argumentáciu, v rámci ktorej konštatuje, že z dôvodu prijatia novely Trestného zákona, ktorá nadobudla účinnosť 6. augusta 2024, došlo k zvýšeniu hranice jednotlivých kategórií škody a súčasne k výraznému zníženiu rozmedzia trestných sadzieb za stíhaný trestný čin poškodzovania cudzej veci.

V dôsledku zmeny definície výšky škody by tak v jeho prípade výška spôsobenej škody predstavujúca po novele Trestného zákona „škodu väčšiu“, viedla k aplikácii inej kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu, totiž namiesto § 245 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona, by sa použila menej prísna kvalifikovaná skutková podstata trestného činu § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, kde je ustanovená trestná sadzba odňatia slobody až na štyri roky, t.j. bez určenia spodnej hranice trestnej sadzby, namiesto pôvodného rozmedzia, kedy súd mohol uvažovať o uložení trestu len v rozmedzí od 3 do 8 rokov, pričom zo zločinu by sa stal prečin. V prejednávanom prípade aplikácia novelizovanej právnej úpravy Trestného zákona by bola pre obvineného výrazne priaznivejšia.

Následne citujúc čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústava“), § 2 Trestného zákona a právne vety z judikátu R 46/2014, vyslovuje názor, že v dôsledku novely Trestného zákona došlo vo vzťahu ku stíhanému skutku, pôvodne právne kvalifikovanému ako prečin (pozn. : správne „zločin“) poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona, za ktorý bol pôvodne odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 3 a pol roka nepodmienečne, k zmene právnej kvalifikácie aj zmene trestných sadzieb za stíhaný skutok, v dôsledku čoho napadnuté rozhodnutia nie sú zákonné a trest nimi uložený je neprimerane prísny. V tejto súvislosti na podporu argumentácie poukazuje na závery prijaté v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. januára 2013, sp. zn. 2Tdo/69/2012.

Súdy sa tiež pri rozhodovaní o druhu a výške trestu dôsledne nezaoberali možnosťou existencie poľahčujúcich okolností. Konajúce súdy nazerali na jeho osobu cez prizmu jeho trestnej minulosti

napriek tomu, že všetky predchádzajúce odsúdenia už boli (a toho času sú) zahladené.

Stíhaný skutok spáchal v citovom rozrušení vyvolanom hádkou s otcom (t. č. už po smrti), ktorej predchádzal otcov odkaz napísaný na „kartóne“, v ktorom stálo, že má „vypadnúť z domu“ (ktorý zhorel), a alkoholickým opojením. Odvolací súd však pri úvahách o ne/priznaní tejto poľahčujúcej okolnosti len stroho skonštatoval, že alkoholické opojenie nemožno zamieňať so silným citovým rozrušením. Ohľadne ne/prítomnosti citového rozrušenia v súvislosti so spáchaním skutku, vyvolaného hádkou s otcom s tým, že má „vypadnúť z domu“ (ktorý zhorel a v ktorom býval a do ktorého investoval aj svoje finančné prostriedky), však odvolací súd len konštatoval, že uvedené tvrdenie nebolo preukázané. Z vykonaného dokazovania je však zrejmé, že samotný poškodený (jeho otec), ako aj ďalší svedkovia, napr. svedkyňa E. H., vo výpovediach potvrdili, že stíhaným skutkom reagoval práve na tú skutočnosť, že ho vlastný otec vyhodil z domu. Uvedená hádka a odkaz v ňom vyvolali náhlu skratovú reakciu, zmes frustrácie, smútku, hnevu, pocity nespravodlivosti, krivdy a bezmocnosti.

Za daných okolností mal súd pri úvahách o druhu a výške trestu prihliadať na prevahu poľahčujúcich okolností, reprezentovaných nielen súdmi jedinou uznanou poľahčujúcou okolnosťou uvedenou v Trestnom zákone v § 36 písm. l), ale aj ďalšími uvedenými v tomto paragrafe pod písmenami a) - že trestný čin spáchal v ospravedlniteľnom silnom citovom rozrušení, j) - že viedol pred spáchaním trestného činu riadny život, h) Trestného zákona - že spáchal trestný čin pod vplyvom tiesnivých osobných pomerov alebo rodinných pomerov, ktoré si sám nespôsobil, k) - že v rámci svojich možností a schopností sa bude snažiť nahradiť spôsobenú škodu a n) - že pri prvom výsluchu sa k veci dobrovoľne podrobne vyjadril.

Súdy mohli a mali v danom prípade využiť inštitút mimoriadneho zníženia trestu podľa § 39 Trestného zákona a uložiť mu v tom čase trest pod dolnú hranicu trestu ustanoveného Trestným zákonom, a v prípade uloženia trestu odňatia slobody mu mal byť výkon trestu odňatia slobody podmienčne odložený, s prípadným uložením primeraných obmedzení, resp. opatrení, ktorým bol ochotný sa podrobiť (napr. sociálny výcvik, psychologické poradenstvo, prípadný zákaz požívania alkoholických nápojov a pod.)

Vzhľadom k tomu, že po novele Trestného zákona došlo k zmene právnej kvalifikácie skutku, ako aj k zmene trestných sadzieb, napadnuté rozhodnutia nie sú v súlade s čl. 50 ods. 6 ústavy, § 2 ods. 1, 2 Trestného zákona, rovnako tak sú v rozpore s ustanoveniami upravujúcimi zásady ukladania trestu, okrem iného podľa § 34 ods. 2 a 4 Trestného zákona a pokiaľ mu súdy uvedené poľahčujúce okolnosti nepriznali, porušili tak Trestný zákon aj v § 36 písm. a), h), j), k), n) a § 38 ods. 2. Nevyužitím inštitútu mimoriadneho zníženia trestu došlo tiež k porušeniu § 39 Trestného zákona a neuložením podmienčného trestu tiež § 49 a nasl. Trestného zákona.

Na základe uvedených skutočností navrhol, aby dovolací súd v celom rozsahu zrušil rozhodnutie odvolacieho a prvostupňového súdu a prípadne aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce (ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad) a vrátil vec súdu I. stupňa, aby ju znova prerokoval a rozhodol.

* * *

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Zvolen v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvineného sa nestotožnila s argumentáciou obvineného. Prisvedčila, že aplikácia Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 by v prípade obvineného B. R. v predmetnej trestnej veci bola v súčasnosti priaznivejšia. K tomu ale uvádza, že obvineným v dovolaní uvádzanými rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva bola síce riešená potreba aplikácie na konanie páchatel'a skutku také znenie Trestného zákona, ktoré bolo pre neho najpriaznivejšie, vždy sa však posudzovala účinnosť Trestného zákona na časovej osi od spáchania skutku do právoplatnosti rozhodnutia vo veci. Prípád obvineného to ale nie je, keďže vo veci bolo právoplatne rozhodnuté pred účinnosťou novely Trestného zákona, teda pred 6. augustom 2024. Závery uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. januára 2013, sp. zn. 2 Tdo 69/2012 nemožno aplikovať, pretože závery v ňom uvedené sa týkali inej situácie. Novelou

Trestného zákona účinnou od 6. augusta 2024 nedošlo k strate účinnosti ustanovenia § 245 Trestného zákona. Uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 3 a pol roka je trestom uloženým aj v rámci trestnej sadzby v súčasnosti účinného § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Nemožno tak v žiadnom prípade urobiť záver vzťahujúci sa k dovolaciemu dôvodu uvedenému v § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, pretože nebol uložený druh trestu, ktorý zákon nepripúšťa a rovnako uložený trest nie je uložený mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

Rovnako zastáva názor, že tu nie je daný dôvod dovolania uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pretože predmetný skutok obvineného bol správne a zákonne posúdený podľa § 245 Trestného zákona ako trestný čin poškodzovania cudzej veci, a teda napádané rozhodnutia súdov neboli založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, resp. na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Dokazovanie preukázalo, že obvinený, vedomý si svojho konania, úmyselne spôsobil požiar domu a spôsobil tým na majetku iného škodu, výška ktorej podľa vyhotoveného znaleckého posudku predstavovala podľa Trestného zákona účinného v čase rozhodovania súdov značnú škodu. Nestotožňuje sa ani s argumentom obvineného vo vzťahu k neuznaniu poľahčujúcich okolností pri ukladaní trestu, ktorý obvinený uvádzal už v odvolaní proti rozsudku prvostupňového súdu. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu je zrejmé, že tento pri ukladaní druhu a výmery trestu zohľadnil prevahu poľahčujúcich okolností.

Pre absenciu dôvodov dovolania uvedených v § 371 ods. 1 písm. h), písm. i) Trestného poriadku preto navrhla, aby dovolací súd na neverejnom zasadnutí dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

* * *

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) primárne skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde na to určenom (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), ďalej, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), a že boli splnené aj podmienky uvedené v § 372 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd pripomína, že v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku je ako dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v dovolaní uvedené, pričom táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb vytykánych napadnutému rozhodnutiu a konaniu, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolaťom a nie správnosť ich subsumpcie (podradenia) pod konkrétne dôvody ustanovenia § 371 Trestného poriadku (rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Poznamenáva tiež, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu.

S ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, najvyšší súd je viazaný dovolaním do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti nemôže ísť nad rámec dovolania a v ňom špecifikovaných dôvodov (§ 385 Trestného poriadku).

* * *

Dovolací súd konštatuje, že obvinený v dovolaní uplatnil, či už priamo alebo v rámci vecnej argumentácie, dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. písm. h) a písm. i) Trestného poriadku.

Pokiaľ obvinený v dovolaní namieta výrok o treste s tam rozvedenou argumentáciou, najvyšší súd k tomu uvádza, že v zmysle už ustálenej rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu (napr. 2Tdo/29/2012), pokiaľ obvinený namieta uloženie neprimerane prísneho trestu, táto námietka (vecne) nenaplnia žiadny dovolací dôvod podľa § 371 Trestného poriadku. Zákon vo vzťahu k výroku o treste upravuje v § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku dva dovolacie dôvody (pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstať v dôsledku chybného výroku o vine). Podľa uvedeného ustanovenia možno dovolanie podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednáváný trestný čin nepripúšťa.

Uložením trestu mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby sa rozumie uloženie trestu odňatia slobody obvinenému mimo trestnej sadzby ustanovenej Trestným zákonom za trestný čin, zo spáchania ktorého bol uznaný za vinného, ako aj prekročenie maximálnej zákonom stanovenej výmery trestu (napr. domáceho väzenia, povinnej práce, peňažného trestu, zákazu činnosti, zákazu pobytu a vyhostenia).

Dovolanie možno podať aj vtedy, ak súd uložil obvinenému taký druh trestu, ktorý Trestný zákon za prejednáváný trestný čin nepripúšťa. Tento dovolací dôvod možno použiť aj v prípadoch, pri ktorých boli súčasne (popri sebe) uložené viaceré tresty, hoci Trestný zákon uloženie takýchto trestov súčasne nepripúšťa - § 34 ods. 7 Trestného zákona.

V posudzovanej veci, pokiaľ ide o uložený trest odňatia slobody, ide o taký druh trestu, ktorého uloženie zákon v tom čase účinný za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, pripúšťal a rovnako tak výmera tohto trestu bola určená v rámci zákonnej trestnej sadzby (3 až 8 rokov).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nie je naplnený tým, že obvinenému uložený trest odňatia slobody nezodpovedá jeho predstave, v dôsledku čoho uložený trest vníma ako neprimeraný. Najvyšší súd v rámci dovolacieho konania nie je pritom oprávnený skúmať otázku ne/primeranosti trestu, a to ani z pohľadu neskoršej zmeny trestnej sadzby v prospech obvineného, ktorá nastala až po právoplatnosti konečného rozhodnutia odvolacieho súdu (ktorým právoplatne skončilo trestné stíhanie).

Najvyšší súd dáva do pozornosti obvinenému, reagujúc na jeho dovoláciu argumentáciu, že pri časovej konkurencii viacerých zákonov v čase od spáchania trestného činu dovtedy, kým sa o ňom rozhoduje, § 2 Trestného zákona zakotvuje (v súlade s ústavnou zásadou vyjadrenou v čl. 50 ods. 6 ústavy) zákaz retroaktivity hmotnoprávných noriem v neprospech páchatel'a, pričom však retroaktívne pôsobenie Trestného zákona v jeho prospech je časovo obmedzené len do právoplatného skončenia trestného stíhania.

U obvineného v období medzi spáchaním trestného činu (12. august 2023) a vyhlásením uznesenia odvolacieho súdu (22. máj 2024) nedošlo k zmene zákonných ustanovení vo vzťahu k trestnosti spáchaného trestného činu a ukladaniu trestu obvinenému, preto nejde o situáciu upravenú v § 2 ods. 1 druhá veta Trestného zákona.

Obvinený pritom bol v posudzovanej trestnej veci právoplatne odsúdený (a tým aj právoplatne skončilo jeho trestné stíhanie) 22. mája 2024, pričom k zmene § 125 a § 245 Trestného zákona, ktorých aplikácie sa v dovolaní dovoláva, došlo s účinnosťou (novely Trestného zákona) až 6. augusta 2024.

Argumentácia obvineného tak v tomto smere nemá oporu v Trestnom zákone a nemožno ju ako právne relevantnú akceptovať.

K argumentácii obvineného, ktorú podporuje rozhodnutím (R) publikovaným v Zbierke stanovísk

Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 46/2014 (uznesenie najvyššieho súdu z 15. januára 2013, sp. zn. 2Tdo/69/2012), najvyšší súd zdôrazňuje jednak odlišnosť (špecifickosť) procesnej situácie riešenej v tomto publikovanom rozhodnutí, z ktorého prijatá právna veta vyviera, a jednak aj iný (skorší) právny stav, za účinnosti ktorého bola táto právna veta prijatá.

Aktuálna interpretácia právnych záverov tohto judikátu (v právnych vetách označených ako I. a II.) je tak aktuálne obmedzená, jednak s ohľadom na individuálnosť v publikovanom rozhodnutí riešenej procesnej situácie a taktiež vzhľadom na neskoršiu zmenu Trestného poriadku, ktorá nastala novelizáciou Trestného poriadku účinnou od 15. marca 2024, zakotvujúcou (nové) ustanovenia § 405a až § 405d (Preskúmanie rozhodnutia v dôsledku zmeny zákona).

V tomto publikovanom rozhodnutí bolo posudzované dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej tiež „generálny prokurátor“) podané v neprospech obvineného z dôvodu, že v pôvodnom konaní mu bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby (miernejší, než podľa zákona mal byť) v dôsledku nepoužitia tzv. asperačnej zásady (§ 41 ods. 2 Trestného zákona) v znení jej právnej úpravy účinnej v čase rozhodovania konajúcich súdov. Dovolací súd však v čase rozhodovania o tomto dovolaní, hoci zistil dôvodnosť dovolania generálneho prokurátora (porušenie zákona v prospech obvineného pre nesprávnosť aplikácie asperačnej zásady) dospel k záveru o nevyhnutnosti reakcie na medzičasom publikovaný nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústavný súd“) z 28. novembra 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011, ktorý vyslovil časť právnej úpravy asperačnej zásady v § 41 ods. 2 Trestného zákona za rozpornú s ústavou, v dôsledku čoho v čase rozhodovania dovolacieho súdu zistené pochybenie - v dôsledku zohľadnenia (až) týmto nálezom vytvorenej modifikácie asperačnej zásady - už neodôvodňovalo záver (inak dôvodný z pohľadu právnej úpravy účinnej v čase rozhodovania o treste v pôvodnom konaní) o uložení obvinenému trestu mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby [v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku], a preto dovolací súd dovolaniu generálneho prokurátora nevyhovel, t. j. odsudzujúce rozhodnutie vo výroku o treste z dôvodu, ktorý by bol v neprospech obvineného, nezrušil, a to práve z dôvodu nevyhnutnosti konštatovania potreby zohľadnenia takejto zmeny zákona, ktorá nastala publikovaným nálezom ústavného súdu o nesúlade časti § 41 ods. 2 Trestného zákona s ústavou.

Teda práve v kontexte s touto procesnou situáciou bol vyslovený záver o nevyhnutnosti zohľadnenia aj zmeny právneho stavu v čase od vyhlásenia napadnutého rozhodnutia do momentu rozhodovania dovolacieho súdu v súvislosti s ústavným princípom retroaktivity Trestného zákona, resp. jeho zmeny priaznivej pre páchatel'a s odkazom na čl. 50 ods. 6 ústavy a § 2 ods. 1 Trestného zákona.

Navyše uvedené rozhodnutie (2Tdo/69/2012) bolo vydané za účinnosť iného právneho stavu, kedy na rozdiel od aktuálneho neexistovala právna úprava § 405a až § 405d Trestného poriadku (účinná až od 15. marca 2024), upravujúca v systéme mimoriadnych opravných prostriedkov (popri zrušení právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní, dovolaní a obnove konania) aj inštitút „Preskúmanie rozhodnutia v dôsledku zmeny zákona“.

Tento inštitút v zmysle princípu retroaktívneho pôsobenia zmeny Trestného zákona v prospech páchatel'a zakotvuje mechanizmus procesnej reakcie (ingerencie súdu) výlučne vo vzťahu k odsudzujúcim právoplatným rozsudkom a odsúdeným, ak trest im uložený na ich podklade nebol doposiaľ vykonaný, a to výlučne vo vzťahu k situácii, keď neskoršia zákonná zmena (v ich prospech) spočíva v nastolení stavu, kedy čin, pre ktorý boli odsúdení a za ktorý vykonávajú trest, podľa posúdenia novej právnej úpravy už nie je vôbec trestným činom, čím výlučne inštitút zániku trestnosti § 84 Trestného zákona (trestnosť činu, ktorý mal v čase spáchania znaky niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti tohto zákona, zaniká, ak neskorší zákon ustanoví, že tento čin nie je trestným činom) z dôvodu zmeny zákona, bol časovo rozšírený aj na obdobie po právoplatnosti skončenia trestného stíhania.

Označený novokoncipovaný inštitút s účinnosťou od 15. marca 2024 tak zakotvuje povinnosť súdov, mechanizmom vymedzeným v § 405a až § 405d Trestného poriadku, procesne reagovať výlučne v

prospech odsúdeného, vykonávajúceho právoplatne uložený trest na základe rozsudku, ktorým bol uznaný za vinného pre trestný čin, ktorý v dôsledku zmeny Trestného zákona už nie je trestným činom (t. j. ktorého trestnosť zanikla).

Keďže zákonodarca povinnosť takejto procesnej reakcie vo vzťahu k odsúdenému, vykonávajúcemu trest za trestný čin, ktorého trestnosť nezanikla, neupravil, a to ani na prípady, v ktorých by odsúdenému z dôvodu zmeny zákona, ktorá nastala až po jeho právoplatnom odsúdení, z pohľadu takejto neskoršej priaznivejšej právnej úpravy prichádzala do úvahy pri posudzovaní trestnosti identického činu jeho miernejšia (priaznivejšia) právna kvalifikácia alebo/aj ukladanie mu trestu miernejším spôsobom (či už z pohľadu druhu trestu alebo jeho výmery), dostatočne zreteľne tým zákonodarca vymedzil vôľu nerozširovať retroaktívne pôsobenia Trestného zákona v prospech páchatel'a nad rámec § 2 ods. 1 Trestného zákona (t. j. aj na tieto prípady) a odraz tohto ustanovenia v trestnom konaní ponechal výlučne k časovému úseku trestného stíhania.

Takýto záver napokon korešponduje so zákonnou dikciou časovej pôsobnosti Trestného zákona v § 2 ods. 1, podľa ktorého „Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatel'a priaznivejší“, pričom v zmysle § 10 ods. 14 Trestného poriadku je „trestné stíhanie úsek od začatia trestného stíhania až do právoplatnosti rozsudku, prípadne iného rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu vo veci samej“ (rozhodnutia vo veci samej je potom potrebné vnímať v intenciách výpočtu § 368 ods. 2 Trestného poriadku).

K parciálnej námietke obvineného, podľa ktorej konajúce súdy pri rozhodovaní o druhu a výške treste nazerali na jeho osobu cez prizmu jeho trestnej minulosti, a to aj napriek tomu, že všetky predchádzajúce odsúdenia už boli toho času zahladené, najvyšší súd poznamenáva, že účelom hmotnoprávneho inštitútu zahľadania odsúdenia je umožniť páchatel'ovi po splnení zákonných podmienok odstrániť nepriaznivé dôsledky jeho odsúdenia pretrvávajúce aj po výkone uloženého trestu, ktoré by mohli sťažovať jeho uplatnenie v spoločensko-sociálnom a pracovnom prostredí. Zahľadanie odsúdenia nebráni súdu, aby pri hodnotení osoby páchatel'a prihliadol na skutočnosť, že v minulosti spáchal trestný čin a vyvodil z nej príslušné právne závery týkajúce sa sklonu páchatel'a k trestnej činnosti. Súd tiež nesmie na zahľadanie odsúdenia, resp. upustenie od potrestania prihliadať ako na priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. m) Trestného zákona, čo ale tento prípad nebol.

* * *

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je naplnený, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Skutok je nesprávne právne posúdený, ak bol súdmi v pôvodnom konaní vo výroku o vine odsudzujúceho rozhodnutia právne kvalifikovaný ako trestný čin, hoci nenapĺňa znaky akéhokolvek trestného činu, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, než pre aký bol obvinený uznaný za vinného. Podstatou správneho právneho posúdenia skutku (správnej právnej kvalifikácie) je tak správna aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený (formulovaný v tzv. skutkovej vete odsudzujúceho výroku o vine) v napadnutom rozhodnutí súdu bol z pohľadu zákonných znakov správne subsumovaný (podradený) pod konkrétnu skutkovú podstatu príslušného trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu.

Proti nesprávnosti právneho posúdenia zisteného skutku pritom obvinený vecne nevzniesol žiadnu námietku.

K tomuto dovolaciemu dôvodu namietal (v zmysle porušenia iného hmotnoprávneho ustanovenia) v

prvom rade nepriznanie mu poľahčujúcich okolností, ktoré mu podľa jeho názoru priznané mali byť a ďalej neaplikovanie mimoriadneho zmierňovacieho ustanovenia § 39 Trestného zákona pri ukladaní trestu, čo malo mať za následok neprimeranosť (neprimeranú prísnosť) mu uloženého trestu.

K námietke ohľadom nepriznania poľahčujúcich okolností podľa § 36 písm. a), písm. j), písm. h), písm. k), písm. n) Trestného zákona (čoho sa obvinený neúspešne dožadoval už v odvolacom konaní) dovolací upriamuje pozornosť na judikát R 18/2015, podľa ktorého :

Otázka zisťovania, resp. zhodnotenia (ne)existencie poľahčujúcich okolností a priťažujúcich okolností je otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmania dovolacieho súdu v prípade, že tento koná na podklade dovolania obvineného podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Ak ale súd vo výroku napadnutého rozhodnutia konštatuje danosť niektorej takejto okolnosti, či už poľahčujúcej alebo priťažujúcej, ale v rozpore s tým ju nezoberie do úvahy pri ukladaní trestu - pri úprave trestnej sadzby - tak, ako to ustanovuje § 38 ods. 2 až 4 Trestného zákona, ide o skutočnosť, ktorá za splnenia podmienky uvedenej v § 371 ods. 5 Trestného poriadku môže znamenať naplnenie dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia).

V posudzovanom prípade k situácii uvedenej v druhej vete citovaného judikátu nedošlo. Súd v odsudzujúcom rozhodnutí (za ktoré je potrebné hodnotiť komplexne ako jeden celok prvostupňové aj odvolacie rozhodnutie) obvinenému vo výroku o treste priznali jednu poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. l) Trestného zákona, t. j. že obvinený sa priznal k spáchaniu trestného činu a tento úprimne oľutoval. Súčasne mu nepriznali žiadnu priťažujúcu okolnosť v zmysle § 37 Trestného zákona, a v súlade s § 38 ods. 3 Trestného zákona po úprave základnej trestnej sadzby odňatia slobody 3 až 8 rokov, po znížení hornej hranice trestnej sadzby o jednu tretinu (počítanej z rozdielu medzi hornou a dolnou hranicou základnej trestnej sadzby) mu ukladali trest odňatia slobody v rozmedzí 3 rokov až 6 rokov a 4 mesiacov. Aj odvolací súd sa v napadnutom uznesení stotožnil s prvostupňovým rozsudkom v tejto otázke, pričom v odôvodnení napadnutého uznesenia (str. 4) zrozumiteľne ozrejmil dôvody, pre ktoré neexistoval zákonný podklad na priznanie obvinenému aj ďalších poľahčujúcich okolností, ktorých priznania sa dožadoval.

Poukazujúc na citovaný judikát R 18/2015, dovolací súd námietku obvineného ohľadne nepriznania mu ním uvádzaných poľahčujúcich okolností hodnotil ako námietku vecne nespádajúcu ani pod ním uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ani iný z dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

K námietke obvineného ohľadne toho, že pri ukladaní trestu nebolo aplikované ustanovenie o mimoriadnom znížení trestu podľa § 39 Trestného zákona, hoci podľa jeho názoru aplikované malo byť, dovolací súd zdôrazňuje stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 5/2011, podľa ktorého:

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Trestného zákona (resp. § 40 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006), v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný, lebo pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezníženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Nepoužitie ustanovenia § 39 Trestného zákona resp. § 40 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006 nezakladá žiadny dovolací dôvod.

Hmotnoprávne ustanovenie § 39 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu sa svojou povahou a významom prínáša ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Trestného zákona a nasl. a na rozdiel od § 41, § 42 (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu) alebo ustanovenia § 47 ods. 2 Trestného zákona, ktoré sú taktiež hmotnoprávne, ale kogentnej povahy, ho nemožno podradiť pod „nesprávne použitie iného

hmotnoprávneho ustanovenia", zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

S ohľadom na uvedené je výhradnou právomocou súdov v pôvodnom konaní posúdiť všetky okolnosti prípadu, resp. osobné pomery páchatel'a, prípadne aj ďalšie zákonné kritériá upravené v § 39 Trestného zákona na mimoriadne zmiernenie trestu, bez možnosti dosiahnutia ich opätovného preskúmania v dovolacom konaní.

V posudzovanej trestnej veci bol obvinenému uložený trest odňatia slobody pri samej dolnej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby (3 roky a 6 mesiacov) a preto dovolací súd konštatuje, že trest obvinenému právoplatne uložený, na podklade odsudzujúceho rozsudku súdu I. stupňa v spojení s uznesením odvolacieho súdu, bol uložený v zákonnej stanovenej trestnej sadzbe.

Z pohľadu dovolateľom vytýkaných chýb tak napadnutým rozhodnutím ani konaním, ktoré mu predchádzalo, nebol naplnený akýkoľvek dovolací dôvod, ani zo spektra dôvodov, ktoré dovolateľ priamo uplatnil, ale ani z iných dovolacích dôvodov, pod ktoré by ním uvedené námietky inak bolo možné podradiť (subsumovať).

Dovolací súd preto na neverejnom zasadnutí uznesením podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného odmietol, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Toto rozhodnutie prijal senát jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.